

Fonaments de Psicobiologia II

Codi: 102606

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	FB	1	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Roser Nadal Alemany

Correu electrònic: Roser.Nadal@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

En el cas que el/la estudiant sol·liciti la traducció de l'examen en castellà s'ha d'adreçar per escrit a la coordinadora com a màxim la setmana 4. La docència en Neuroanatomia en el grup 5 es realitzarà en anglès.

Equip docent

Margalida Coll Andreu

David Costa Miserachs

Roser Nadal Alemany

Marcos Pallarés Anyo

Sonia Darbra Marges

Meritxell Torras García

Jordi Silvestre Soto

Soleil García Brito

Laura Amoros Aguilar

Silvia Fuentes García

Raul Andero Gali

Prerequisits

No hi ha prerequisits, però es pressuposen els coneixements adquirits a l'assignatura de primer semestre Fonaments de Psicobiologia I.

Objectius

La Psicologia és una disciplina enormement rica, i inclou vessants relacionats amb els àmbits de la salut, social, educatiu, laboral, judicial, etc. El coneixement de la conducta i la ment requereix, entre altres, entendre les bases biològiques que les sustenten. Aquest és l'objectiu de la Psicobiologia en general i de les assignatures obligatòries de segon curs Psicologia Fisiològica I i Psicologia Fisiològica II, així com de diverses assignatures optatives de quart. Per tal de poder entendre el substrat biològic de la conducta i els processos mentals és necessari prèviament conèixer els components i el funcionament dels sistemes nerviosos i endocrins, així com entendre els mecanismes genètics fonamentals.

Objectius formatius

En finalitzar l'assignatura l'alumnat haurà de ser capaç de:

- Entendre com actuen els gens i l'ambient per influir en el comportament i en les diverses psicopatologies.
- Reconèixer i diferenciar els diferents tipus d'herència.
- Interpretar i treure conclusions a partir de dades aportades mitjançant gràfiques, histogrames, etc.
- Utilitzar els coneixements adquirits per aplicar-los en el Consell Genètic, justificant l'actuació en cada cas presentat.
- Descriure les característiques principals de l'organització del sistema nerviosos dels invertebrats i dels vertebrats.
- Entendre els aspectes principals del desenvolupament morfològic i histològic del sistema nerviosos.
- Demostrar coneixement de les principals fites maduratives del sistema nerviosos al llarg de la infantesa i adolescència, i la seva relació amb la conducta i les capacitats mentals.
- Entendre què vol dir que alguns aspectes del desenvolupament del sistema nerviosos són dependents de l'experiència.
- Descriure els principals mecanismes de degeneració del sistema nerviosos i explicar quines són les capacitats regeneratives anatòmiques i funcionals del sistema nerviosos central i del Sistema nerviosos perifèric.
- Descriure l'estructura i organització de les principals subdivisions del sistema nerviosos.
- Relacionar les diferents parts del sistema nerviosos central i perifèric amb els aspectes funcionals més directament lligats a cada una d'elles.
- Localitzar, en mapes, maquetes, visions tridimensionals per ordinador, etc, les principals regions de l'encèfal i la medul·la espinal.

Competències

- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Identificar i descriure els processos i les etapes del desenvolupament psicològic al llarg del cicle vital.
- Identificar, descriure i relacionar la biologia de la conducta humana i les funcions psicològiques.
- Reconèixer els determinants i els factors de risc per a la salut, i també la interacció entre la persona i el seu entorn físic i social.
- Treballar en equip.
- Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

Resultats d'aprenentatge

1. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
2. Explicar la interacció entre l'entorn físic i social de la persona i els factors genètics, hormonals i neurals.
3. Explicar les característiques fonamentals de l'organització anatòmica i funcional dels sistemes nerviosos i neuroendocrins humans, així com la seva evolució filogenètica i ontogenètica en la persona i el seu entorn físic i social.
4. Identificar les bases moleculars i cel·lulars de l'herència, així com les principals anomalies cromosòmiques.
5. Identificar, descriure i relacionar les bases genètiques de la conducta.
6. Relacionar els aspectes més destacats del desenvolupament, la maduració i l'envelliment del sistema nerviosos amb les principals etapes del desenvolupament psicològic.

7. Treballar en equip.
8. Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

Continguts

BLOC A. BASES GENÈTIQUES DE LA CONDUCTA

Tema A1. Què és la Genètica del comportament?

Tema A2. Què són i com treballen els gens?

Tema A3. Com l'ambient exerceix la seva influència sobre el comportament?

Tema A4. Com treballa la Genètica del comportament?

Tema A5. Com sorgeixen les malalties? (I) L'herència unifactorial o monogènica

Tema A6. Com sorgeixen les malalties? (II) L'herència multifactorial i mitocondrial

Tema A7. Com sorgeixen les malalties? (III) Les anomalies cromosòmiques

Tema A8. Com podem aplicar tots aquests aprenentatges?: El cas del consell genètic

BLOC B. NEUROANATOMIA

Tema B1. Desenvolupament filogenètic del sistema nerviós

Tema B2. Sistemes de protecció del sistema nerviós.

Tema B3. Medul·la espinal

Tema B4. Tronc de l'encèfal

Tema B5. El cerebel

Tema B6. El diencèfal

Tema B7. Nuclis estriats i prosencèfal basal

Tema B8. L'escorça cerebral

Tema B9. Vies i centres sensomotors

Tema B10. Sistemes de control de l'homeòstasi

Tema B11. Desenvolupament ontogenètic del sistema nerviós

Tema B12. Degeneració i regeneració del sistema nerviós

Metodologia

La metodologia docent es basa en diferents tipus d'activitats formatives. Segons el cas es realitzaran classes magistrals, pràctiques d'aula, pràctiques de laboratori, activitat supervisada i autònoma. Es proposen també diferents activitats basades en metodologies d'aprenentatge actiu centrades en l'alumnat que involucren resolució de problemes.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides			
Classes en gran grup	48	1,92	3, 4, 5, 6
Pràctiques d'aula	23	0,92	2, 3, 4, 5, 6, 7
Pràctiques de laboratori	6	0,24	3, 8
Tipus: Supervisades			
Tutories (en línia i presencials)	15	0,6	2, 3, 4, 5, 6, 8
Tipus: Autònomes			
Cerca de documentació	14	0,56	1, 2, 3, 6, 8
Elaboració informe Bloc A	21	0,84	1, 4, 5
Estudi	71	2,84	2, 3, 4, 5, 6, 8
Preparació tema B9	11	0,44	1, 3
ús de software per a la visualització del sistema nerviós	13	0,52	1, 3

Avaluació

Evidències d'aprenentatge

L'assignatura serà avaluada a partir de les evidències d'aprenentatge següents:

EV1 (34% de la nota): Treball continuat de resolució de casos de Genètica de la conducta que correspon al bloc A. Aquest treball es portarà a terme tant de manera individual com en grup al llarg de diverses sessions de classe en grup partit, així com de manera autònoma fora de l'aula. Moment de realització: Es tracta d'un treball que es porta a terme de manera continuada al llarg de tot el semestre, i que involucra un lligam molt estret entre les classes en grup gran i les classes en grup partit 1/2 d'aquest bloc.

EV2 (són 3 evidències, les quals sumen un 66% de la nota, i corresponen al bloc B de Neuroanatomia). Les evidències són:

EV2a (24% de la nota). S'avaluaran els coneixements dels temes fets fins el moment del bloc B (preguntes obertes). Moment de realització: primera setmana d'avaluació.

EV2b (10% de la nota): Avaluació pràctica del Bloc B (Neuroanatomia). S'avaluarà la identificació d'estructures de l'encèfal mitjançant maquetes i/o imatges. Moment de realització: es farà en una de les sessions de classes en grup partit 1/4.

EV2c (32% de la nota): S'avaluaran la comprensió i integració dels continguts de tota la matèria del bloc B (preguntes obertes + test). Moment de realització: segona setmana d'avaluació.

Definició d'estudiant "No avaluable".

Es qualificarà com a "No avaluable" l'estudiantat que no s'hagi presentat a cap de les proves d'avaluació, o aquell altre que s'hagi presentat a una o varies proves, però el pes total d'aquestes, en relació al conjunt de l'assignatura, sigui inferior al 40%.

Notes dels Blocs A i B

La nota del bloc A (val 3,4 punts del conjunt de l'assignatura) correspon a l'obtinguda en l'EV1.

La nota del bloc B, (val 6,6 punts del conjunt de l'assignatura). S'obté de la mitjana ponderada de les notes de les evidències EV2a a EV2c.

Proves de recuperació

Tenen dret a fer la recuperació els/les estudiants que hagin realitzat evidències amb un pes igual o major al 66,7% de la qualificació total. L'alumnat que es presenti entre un 40-66,6% de les evidències serà avaluable però no tindrà dret a recuperació.

L'assignatura comptarà amb dos tipus de proves de recuperació:

- Recuperació continuada del Bloc A (EV1, treball de resolució de casos de genètica de la conducta). Es farà de manera continuada al llarg del semestre. La nota del Bloc A ja contempla aquesta recuperació.
- Recuperació final del Bloc B. Quan després d'haver fet la mitjana ponderada dels dos blocs l'alumne tingui una nota inferior a 5 i tingui el Bloc B suspès podrà realitzar una recuperació del Bloc B. Per poder optar a aquesta recuperació caldrà haver tret almenys 3,5 (sobre 10) de la suma de EV2a-c (Bloc B). Consistirà en un examen de preguntes obertes de continguts generals de tot el Bloc B. La nota màxima que es pot obtenir en aquesta recuperació del Bloc B és de 5 (sobre 10). La nota obtinguda en la recuperació per aquesta evidència substitueix l'obtinguda prèviament.

Superació de l'assignatura

L'assignatura es considerarà superada quan la mitjana ponderada del Bloc A (o en el seu cas de la seva recuperació) i del Bloc B (o en el seu cas de la seva recuperació), sigui igual o superior a 5.

Estudiants de segona o posteriors matrícules

Els/Les estudiants repetidors/es hauran de seguir el mateix sistema d'avaluació que els/les de primera convocatòria. No es preveu que l'alumnat de 2^a o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Només en casos excepcionals, com seria el cas d'alumnes repetidors/es que estan estudiant a l'estranger dins del programa Erasmus, es contemplarà la possibilitat de fer un examen de síntesi, en lloc de l'avaluació continuada. Aquests/es alumnes faran un únic examen final, sense possibilitat de recuperació. Per poder optar a aquest tipus d'avaluació, els/les estudiants hauran de posar-se en contacte amb els/les docents responsables del grup de matrícula, durant les dues primeres setmanes de curs. Passat aquest període, els/les estudiants ja no podran optar a l'examen de síntesi, i seran avaluats/des pel sistema d'avaluació continuada establert per aquesta assignatura.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

En aquest enllaç es poden consultar les pautes d'avaluació de la Facultat de Psicologia:

<https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Evidència 1. Treball continuat de genètica de la conducta	34%	0	0	1, 4, 5, 7
Evidència 2a. Examen del primer bloc de neuroanatomia (Obert, individual, escrit, a classe)	24%	1,5	0,06	1, 2, 3, 6, 8

Evidència 2b. Identificació d'estructures de l'encèfal (Obert, individual, escrit, a classe)	10%	0	0	3, 8
Evidència 2c. Examen de neuroanatomia (Obert + test, individual, escrit, a classe)	32%	1,5	0,06	1, 2, 3, 6, 7, 8

Bibliografia

Bibliografia fonamental en format paper (castellà)

Bear, Mark F, Connors, Barry W, Paradiso, Michael A. (2016). *Neurociencia. La exploración del cerebro* (4ª edició). Barcelona: Wolters Kluwer.

Carlson, Neil R. (2018). *Fisiología de la Conducta*(12ª edició). Madrid: Pearson Educación.

Darbra i Marges, Sònia i Martín-García, Elena (2017). Mecanismos de la herencia humana: modelos de transmisión genética y anomalías cromosómicas. En D. Redolar (Ed.), *Fundamentos de Psicobiología*. Madrid: Editorial Panamericana.

Del Abril, Águeda, Ambrosio, Emilio, Caminero, Ángel A, García, Carmen, de Blas Mª del Rosario, de Pablo, Juan M. (2009) *Fundamentos de Psicobiología*. Madrid. Sanz y Torres.

Diamond, Marian C i Scheibel, Arnold B. (2014). *El cerebro humano: libro de Trabajo*. Barcelona: Ariel.

Felten, David L, O'Banion, M Kerry i Maida, Mary E. (2016). *Netter. Atlas de Neurociencia* (3ª edició). Barcelona: Elsevier.

Haines, Duane E. (2013). *Principios de Neurociencia. Aplicaciones básicas y clínicas*. (4ª edició). Barcelona: Elsevier.

Kiernan, John A. i Rajakumar, Raj (2014). Barr. *El Sistema Nervioso Humano* (10ena edició). Barcelona: Wolters Kluwer Health España.

Kolb, Bryan i Whishaw, Ian Q. (2017). *Neuropsicología humana*. (7ª edició). Madrid: Editorial Médica Panamericana.

Martí Carbonell, Mª Assumpció i Darbra, Sònia. *Genètica del Comportament*. (2006) Servei de Publicacions UAB.

Nolte, Jack (2009) *El encéfalo humano en fotografías y esquemas* (3ª edició). Barcelona: Elsevier.

Redolar, Diego (2019) *Psicobiología*. Editorial Médica Panamericana.

Bibliografia fonamental en format paper (anglès)

Neil R. Carlson and Melissa A. Birkett. (2017) *Physiology of Behavior* (12th edition). Harlow, Essex: Pearson.

Mark F. Bear, Barry W. Connors and Michael A. Paradiso. (2016) *Neuroscience: exploring the brain* (4th edition). Philadelphia: Wolters Kluwer.

Felten, David L, M. Kerry O'Banion, Mary Summo Maida. (2016). *Netter's atlas of Neuroscience* (3rd edition) Philadelphia: Elsevier.

Nolte, Jack (2010). *Essentials of the human brain*. Philadelphia, PA: Mosby/Elsevier.

Bibliografia fonamental en format electrònic

Crossman, Alan R. i Neary, David (2015). *Neuroanatomía: texto y atlas en color*. Elsevier.

https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1965789?lang=cat

García-Porrero Pérez, Juan A. i Hurlé González, Juan M. (2015). *Neuroanatomía humana*. Editorial Médica Panamericana.

https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1934603?lang=cat

Purves, Dale (2016). *Neurociencia*. Editorial Médica Panamericana.

https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1987117?lang=cat

Bibliografía complementària en format paper

Interlandi, Jeneen (2013). Romper la barrera cerebral. *Investigación y Ciencia*, 443, 38-43.

Jones, Allan R. i Overly, Caroline C. (2013). Atlas genético del cerebro. *Mente y cerebro*, 58, 54-61.

Mesa-Gresa, Pilar i Moya-Albiol, Luis (2011). Neurobiología del maltrato infantil: el "ciclo de la violencia". *Revista de Neurología*, 52, 489-503.

Mossop, Brain (2013). Cerebro y paternidad. *Mente y Cerebro*, 58, 28-33.

Quian Quiroga, Rodrigo, Fried, Itzhak i Kock, Christof (2013). El archivo de la memoria. *Investigación y Ciencia*, 439, 19-23.

Sinha, Pawan (2013). Ver por primera vez. *Investigación y Ciencia*, 444, 67-73.

Bibliografía complementària en format electrònic

Carlson, Neil R i Birkett, Melissa A. (2017). *Physiology of Behavior*. Pearson Education Limited.

https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb2059151?lang=cat

Felton, David L, M. Kerry O'Banion i Maida, Mary Summo (2016). *Netter's atlas of Neuroscience*. Elsevier.

https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb2012805?lang=cat

Vanderah, Todd i Gould, Douglas (2015). *Nolte's The human brain. An introduction to its functional anatomy* (7th edition) Philadelphia, USA: Elsevier.

https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb1983723?lang=cat